

■ ■ ■ Vi er kommet dithen at det nå bare er komikeren Jon Stewart som gidder å påpeke at noe er hakkende galt med medier som ikke lenger er interessert i om politikere snakker sant.

Sannheten og Arizona

KULTUR
TORIL MOI

Lørdag den 8. januar var jeg på en konferanse på et enormt hotell i Los Angeles. Lobbyen var delt i to av en vegg av lydløse fjernsynsskjermer innstilt på forskjellige kanaler. Vanligvis produserte den bare kaotisk flimring: amerikansk fotball, nyheter, såpeoperaer, værmeldinger, kjendisintervjuer og reklame, reklame, reklame. Men plutselig viste nesten alle skjermene de samme bildene: Scenene i Arizona der den demokratiske kongressrepresentanten Gabrielle Giffords var blitt skutt. Hjertet sank: Dette er Amerika på sitt verste.

Dagen etter viste alle skjermene det redselsfulle bildet av den hårløse Jared Loughner med det gale fliret og det begynnende blunket i det venstre

øyet. Bildet forfulgte meg over halve Amerika mens jeg prøvde å komme meg hjem midt i en snøstorm: det var på forsiden av alle aviser og fylte tv-skjermene på flyplass etter flyplass.

Sheriffen i Tucson sa det med det samme: Dette er resultatet av den opphetede retorikken i den politiske debatten i USA. Utsagnet skapte enorm brudulje. Plutselig påsto konservative mediestjerner — Rush Limbaugh, Bill O'Reilly, Glenn Beck, Sean Hannity — og, selvsagt, nesten alle som uttalte seg på Rupert Murdoch's Fox News at de såkalte «liberale mediene» hadde anklaget konservative amerikanere for å være mordere.

Det er sant at en avis som The New York Times hadde vist bilder av nettsidene til Sarah Palins støttekomité der Giffords' distrikt var avbildet i noe som minnet sterkt om et geværskifte. Men en seriøs analyse av medie-dekkingen av skuddene i Arizona har nettopp vist at mediene faktisk nesten ikke spekulerte om årsakene til tragedien.

Det er nemlig ikke vanskelig å se at Jared Loughner ikke er ved sine fulle fem. Hvem vet hva som foregår inne i hodet til en mann som kanskje lider av akutt schizofreni? Ingenting tyder på at han var politisk akti-

vist. Det er stor forskjell på det som skjedde i Arizona og det som skjedde i Kansas i 2009, da den fanatiske abortmotstanderen Scott Roeder skjøt abortlegen George Tiller på kirke-trappen i Wichita.

Men selv de mest forvirrede sinn tar inn bilder og tanker fra omgivelsene. Det kan ikke være tvil om at konservative mediestjerner oppmuntrer til aggresjon og hat, ikke til ettertanke og kritisk refleksjon. Er det tilfeldig at Loughner skjøt en jødisk, demokratisk kvinne? Hvorfor fokuserte han i sin galskap på henne og ikke på Jeff Flake, Giffords' ultrakonservative republikanske kollega fra nabodistriktet?

I dagens amerikanske mediesituasjon er det lett å skape seg en totalt ensrettet informasjonsboble, der en bare følger med på fjernsynskanaler, radiostasjoner og nettsider som forsterker egne synspunkter. Politisk debatt i mediene er dessuten blitt fullstendig forutsigbar. Både liberale og konservative vrir på enhver sak til de får den til å støtte sitt eget syn. De innrømmer selvsagt aldri at de noen gang har tatt feil. Jeg har forlenget sluttet å høre på dem.

I den amerikanske medie-verdenen er det dårlige vilkår for genuint kritisk, upolemisk

ÅSTEDET. 22-åringen Jared Loughner er siktet for å ha avfyrt skuddene som såret 13 og drepte seks utenfor denne butikken i Tucson i Arizona 8. januar. Foto: Kevin C. Cox, Getty Images/AFP/Scanpix

debatt. Samtidig er det ingenting vi trenger mer. Vi lever i en tidsalder der fakta ikke lenger er noe argument. I 2003 brukte president Bush en ren løgn som påskudd for å gå til krig mot Irak. At Barack Obamas fødselsattest har vært tilgjengelig på nettet i årevis forhindrer ikke at det finnes tusenvis av nettsider som «beviser» at han ble født i Kenya. I Kentucky finnes det et museum som viser at forhistoriske mennesker levde samtidig med dinosaurer. Lovforslaget om å oppheve helsereformen som nå skal opp til debatt i Kongressen har som offisiell tittel «Forslag om å oppheve den 'jobbdrepende' helse-reformen», enda forskning viser at reformen faktisk vil føre til høyere sysselsetting.

Vi er kommet dithen at det nå bare er komikeren Jon Stewart som gidder å påpeke at noe er hakkende galt med medier som ikke lenger er interessert i om politikere snakker sant.

Gitt dette mediebildet er det en smal sak å finne «bevis» for at selv de verste vrangforestil-

linger er riktige. Vet vi engang hva en vrangforestilling er når ingen lenger bryr seg om hvordan virkeligheten faktisk ser ut? Jeg vet ikke om noe av dette er relevant for det som skjedde i Arizona. Jared Loughner kan ha vært altfor langt ute i sin egen mørke verden til å bli påvirket av noe som helst.

Men for oss andre er dette alvorlige tilstander. Når politikere kan si omtrent hva som helst uten å bli holdt ansvarlig for sannhetsgehalten i det de sier, forsvinner selve grunnlaget for demokratisk debatt. Selvsagt er det ikke alltid lett å vite hva som er sant. Noen ganger står

«tegn mot tegn», som Ibsen skriver. Andre ganger er sannheten så komplisert at den ikke gir støtte for et spesielt politisk syn. Men det betyr ikke at sannheten alltid er uopnåelig, eller at den ikke er viktig for politisk debatt.

En gang i tiden var det radikalt å hevde at det som presenteres som sant ofte uttrykker skjulte ideologiske interesser. Det er nettopp ikke det samme som å si at det ikke finnes noe som er sant. Likevel er det der mange er havnet i dag.

Kanskje det er dette som er postmodernitetens innerste kjerne: tvilen på at det i det hele tatt finnes noe vi kan stole

på. Bak ethvert fenomen kan det finnes et komplott, uansett hva vi tror på, kan det vise seg at vi er blitt manipulert.

Hollywood har forlenget fanget opp denne erfaringen. Tenk bare på alle thrillerer som har som premiss at det vi trodde var virkelig ikke er virkelig likevel.

Det er ikke underlig at mange i dag opplever verden slik. Paradokset er at jo mer vi tviler på at sannhet finnes, jo mindre har vi å stille opp mot maktsyke demagogers hensynsløse forakt for fakta.

Toril Moi er professor i litteratur ved Duke University.

KULTUR OG MEDIER

DNlørdag

TORIL MOI

Professor i litteratur ved Duke University i Durham, USA

SUNE NORDGREN

Kurator og prosjektleder

JUSTEIN GRIPSRUD

Professor i medievitenskap ved Universitetet i Bergen

ØYVØR DALAN VIK

Filmanmelder i Dagens Næringsliv

ERLING DOKK HOLM

Arbeider ved Markedshøyskolen og Arkitektur- og designhøyskolen i Oslo